

ترجمه محمد نبی خان

تدریس جغرافیا

تجویز پولیند راجع به تعلیم جغرافیا :-
نظر با اهمیت جغرافیا در حیات ملل عصر حاضر راجع به طریقه های تعلیم آن در مکاتب توجه مستقیم جغرافیه دانان را میخواند - هر سال تبعات علمی و انکشافات جغرافیائی حقایق جدیدی را راجع به فعالیت اقتصادی و سیاسی دنیا روی کار میآورد - جغرافیای مکتبی باید دارای مهمترین انکشافات بوده همیشه تماس قریب با حالت های متغیر حیات که اثرات قوی بر ذوق های جوان و خیالات سرگرمانه آنها میاندازد داشته باشد .
در همه نقاط دنیا طریقه های جدید هر روز تجسس کرده میشود ولی پیشرفت و کامیابی آن منحصر بمساعی معلمین قابل و ماهر میباشد زیرا هر معلم با اصول تعلیم و تربیه جغرافیا معاونت کرده میتواند اگر کدام تجویز ساده که برای تکمیل مسائل کدام شعبه جغرافیا تعلق دارد و با اصول تعلیم مفید بوده کمک شده بتواند آنرا جزو فن تعلیم و تربیه ساخته میتواند .
البته هر تجویزیکه قابل اخذ باشد به بسیار خوبی پذیرائی کرده میشود مخصوصاً

تجاویز ساده که برای شاگرد ها کم مصرف بیفتد باین نوع تجربه هر معلم حتی مهارت هر شاگرد زیرک در ترقی تعلیم جغرافیا کارگر میافتد اکثر نظریات و تجاویز منید از باعشیکه مکتشفین آن اعمیت آنرا ندانسته ظاهراً معاونت آنرا بطریقه تعلیم بی قیمت فهمیده آنرا موضوع مذاکره عمومی قرار نداده اند ضائع گردیده. اگر تمام این انکشافات از اول دانسته میشد هر قدر وقتیکه برای معلوم نمودن آنها ضائع شده برای یافتن طرق جدید بایشبدر تجاویز موجوده صرف میگردد.

معلمین جغرافیای تمام ممالک باید بایکدیگر مرادده اطلاعات علمی را برقرار داشته و از معاونت باهمی خود داری نه نموده چنان تجویز نمایند که از کشفیات خود اگر چه بسیار جزوی باشد دیگرها را سهیم سازند بغرض مقابله تبعات ارباب تعلیم و تربیه جغرافیای تمام ممالک و اتحاد عمل آنها مؤسسه باید تشکیل شود که مواد را از همه ملل دنیا جمع نموده در کدام وقت طبع نمایند.

البته برای اجرای این مقصد معلمین جغرافیا یک فکر مشترک خواهند یافت که چند نفر مردها و زنهاییکه تحقیقت و ضرورت اتحاد عمل و معاونت مشترک را بفهمند در یکجا جمع شوند.

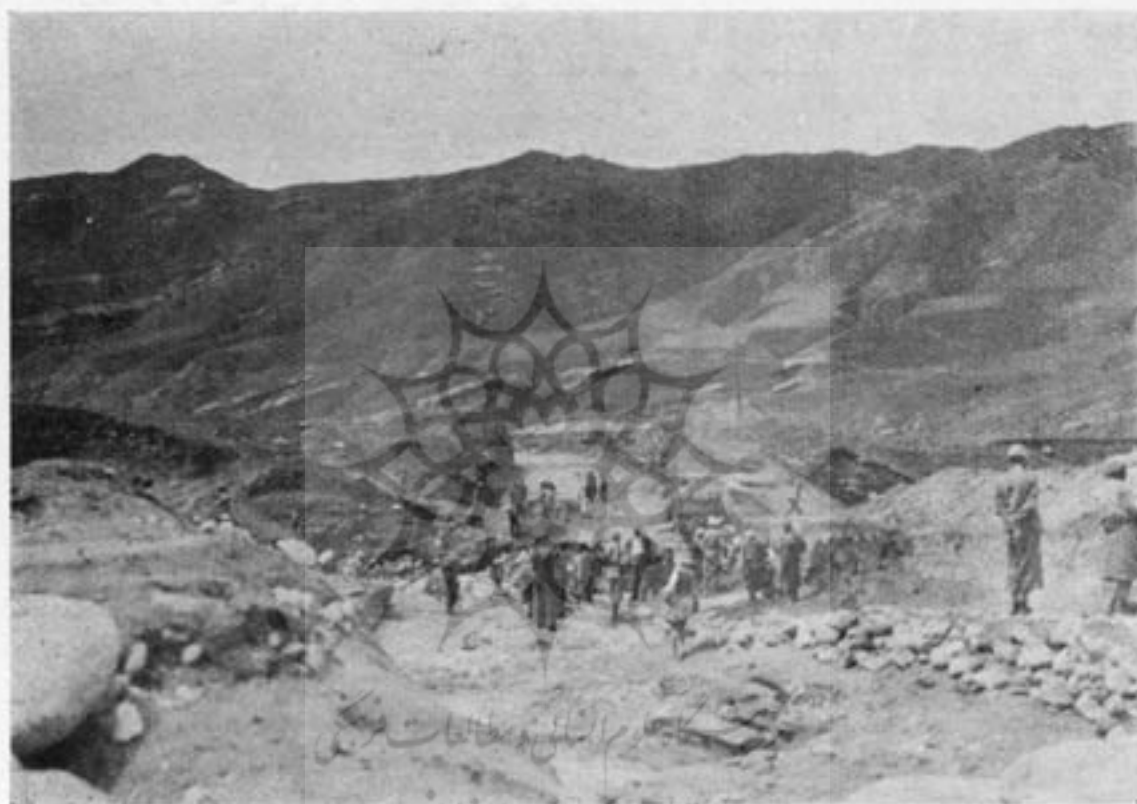
پس نظر به پیشنهاد فوق اراده ذیل را تشویق مینمائیم :-

مجمع تصریب نماید که در اداره کانگریس یک شعبه تعلیم و تربیه جغرافیا تشکیل گردیده وظیفه آن قرار آتی باشد :-

- ۱- تماس مستقیم و ثابت با همه مؤسسات دنیا که علاقه باطریقه های تعلیم جغرافیا دارند داشته در مبادله افکار ملل تسهیلاتی را فراهم آورند.
- ۲- ذریعه مکتوبات شخصی با متخصصین جغرافیای ممالک رابطه پیدا کنند

- ۳- راجع به مبادله مطبوعات و معاوضه نهادهای مادی و کشفیات شخصی معلمان مکاتب مختلف تشکیلاتی روی کار بیاید.
- ب- به غرض پیشرفت مطالب فوق شعبه به قرار آتی مکلف میباشد:
- الف- آ- بغرض مذاکره مسائلی جغرافیایی با متخصصین تعلیم و تربیه در مضمون مذکور در جای علیحده کانسفرانس نمایند.
- ب- حسب ضرورت هیئت های تحقیق را بفرستند.
- ج- يك مجله سالانه یا شش ماهه كه حاوی نظریات و تجارب و نیز راجع بطریقه های تعلیم جغرافیا باشد نشر نمایند.
- شعبه مذکور بحیث نماینده رسمی ملل در اصول تعلیم و تربیه جغرافیا شناخته شود.
- مصارف شعبه از تمام ممالک به نسبت عدد نفوس آنها پرداخته شود.
- جلسه شعبه هر سال از يك مملکت بدیگر مملکت انتقال کند.
- یکی از طرق تعلیم جغرافیا درپولیند:-
- تقسیم اوقات جغرافیا در ۴ سال مکاتب پولیند قرار آتی است:-
صنف اول	جغرافیای پولیند هفته ۳ ساعت.
صنف دوم	جغرافیای اروپا هفته ۲ ساعت.
صنف سوم	جغرافیای باقی دنیا هفته ۲ ساعت.
صنف چهارم	جغرافیای اقتصادی پولیند هفته دو نیم ساعت.
- معلم بغرض تسلی آن شاگردها که میخواهند بنا بر پر و غرام مکتب از مسائلی جغرافیائی زیاده تر کسب معلومات نمایند و در باب ممالک و مواضعیکه آنها ذوق دارند معلومات خود را زیاده تر توسیع دهند، طوری و وظیفه تعیین میشود که

معلومات مکتوبی را وسعت بخشیده ضمناً در راه تحصیل آن تسهیلات فراهم می‌آورد .
 هر شاگرد صنف اول از هر علاقه‌پو لیند که دلچسپی بآن دارد برای خود
 انتخاب مینماید پس تمام توجه خصوصی خود را بآن علاقه در تمام سال مبذول
 داشته در يك فایل مخصوص تمام اطلاعات خود را از قبیل خریطه‌ها ، دایگرام‌ها

رساله جامع علوم انسانی

منظره سیل بردگی التین جلوی یکی از علاقه‌های نزدیک فیض آباد از عکاسی‌های آقای محمدعزیز خان
 عضو حفريات (متعلق مقاله بغیر گذشت شماره دوم همین سال)

تصویرها ، احصائیه‌ها ، اشیای میگزین ، حتی کدام پارچه معزز از جرائد که راجع
 به علاقه مذکور باشد همه را بطور ترتیب ذخیره و جمع مینماید و این اسناد را اساس
 معلومات خود قرار میدهد .

شاگرد تحقیقات خود را در همه کتب قابل استفاده مثل انسیکلو پیدیا - لغات

جغرافیائی - راپورهای علمی - سیاحت نامه ها - پیش برد و نطق های رادیو
رااستماع و تصاویر سینما را مشاهده نموده راجع به علاقه منتخبه خود یاد داشت
می بردارد و برای کسب معلومات وسیع تری تنها با اطلاعات حیات حقیقی و موجوده
علاقه خود اکتفا ننموده بلکه برای استعلام حیات گذشته تا ریخی آن هیچ
فرصت را فوت نمی کند .

شاگرد توجه مخصوص خود را بواقعات مختلف حیات و مسائل معلق و پیچیده
علاقه خود معطوف نموده و علاوه بر همه آن يك وضعیت مدنی را اختیار میکند.
هر چیزیکه در پولیند اتفاق می افتد باو چیز جدید میباشد از احداث کدام سرک
جدید - تعمیر میدان بازی - انشای کدام فابریکه - پیشرفت هر شعبه اقتصادی و
حیات مدنی خیلی محظوظ میگردد و علاوه ازین طریقه های شغل آزاد و منفردانه را
کشف کرده ضمناً می آموزد که چطور از عمل دیگر ها و منابع علمی آنها استفاده
کرده زمینه هدف و کار خود را تهیه و وسعت میدهد.

معلم صنف یگان وقت در هر ماه عوض درس معمولی يك مجلس را انعقاد
نموده هر شاگرد مختصراً واقعات مهم جدیدی را که در علاقه منتخبه اش حادث
شده بیان میکند .

مثلاً مباحث ذیل را در مجالس متعدد موضوع بحث قرار میدهد :-

مجلس اول - خواص عمومی علاقه - جغرافیای طبیعی - موقعیت اقتصادی
و تهذیبی آن .

مجلس دوم - حالت های گذشته و باد کار ها و آثار تاریخی آن .

مجلس سوم - واقعات حقیقی داخل علاقه .

مجلس چهارم - حواجی علاقه .

مجلس پنجم - آینده علاقه و تجویز اداری و غیره آن .

در آخر هر رپورت یک مذاکره مختصر کرده می شود .

ناطق را رپورت رفقای خود را مشاهده نموده احتیاط و بی جوش آمده سرگرمی بشغلهش بیشتر شده در هر جنبه کار خود توضیحات میدهد .

مثلاً یک شاگرد صنف اول در شغل خود راجع به علاقه لوذر که چرا برای توسعه معلومات خود قطع شده اخبار را جمع میکند ، دلائل خود را چنین ارائه میدهد : - میخواهم در خصوص علاقه لوذر چیزی بنویسم او لا در خود یک استعداد می بینم که کدام اطلاع راجع بآن بیابم پس اول بطرف خریطه می بینم که در کجا واقع است - چند شهر - چند خط ریل - دریا - سړک - و غیره دارد - بعد از آنکه خریطه را خوب مشاهده نمودم کتابهای جغرافیای خود را برداشته می بینم که در آنها چه یافته می توانم پس از آن سالنامه خورد خود را باز نموده شروع بنوشتن مضمون می کنم .

شوشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

قبلاً هر چیزی را که در نقشه و کتابها یافته توانسته ام نوت کرده ام - فکر می کنم که دیگر چه چیز بنویسم جواب این آسان نیست ، تمام معلوماتیکه راجع به علاقه من در کتب درج یافته است دو سه حتی چهار پنج سال قبل ترطبع شده .

از کجا معلومات تازه اکتساب نمایم - اگر چه مسئله را از مدت درازی است میدانم ولی این وقت فراموش شده بالاخره بخوشی و مسرت زیاد باین نتیجه میرسم که تازه ترین خبرهای علاقه را از جرائد یافته میتوانم - این است که فایله مخصوص خود را از کتنگ و پاره های جرائد پیر کرده ام .

چون شاهگردها به مایحتاج علاقه خود بسیار دلچسپی و ذوق دارند پس ازین رهگذر مسائل حقیقی حیات را درک کرده می‌توانند. آنها نه صرف طرف مثبت اشیا، حصول آنها، کامیابی حیات اقتصادی و زراعتی را می‌بینند؛ بلکه تحقیق می‌نمایند که کدام چیز در علاقه اینها قابل تغییر و اصلاح و تکمیل است و کدام وظائف جدید اتخاذ کرده شود.

پس شاهگردها ذریعه ایجاد پلانهای وظائف جدید ترقی آینده و ضروریات هر جنبه حیاتی و ولایت خود را تصور کرده می‌توانند. بعوض اینکه در وطن خود محض مشاهده و پاسیر بین باشند از جمله شهری های فعال مملکت خود میگردند، نیز از پلانهای عجیب رفقای صنفی خود که برای علاقه های قریب او سنجیده شده معلوماش افزود گردیده نظریات و افکار خوب برایش پیدا می‌شود.

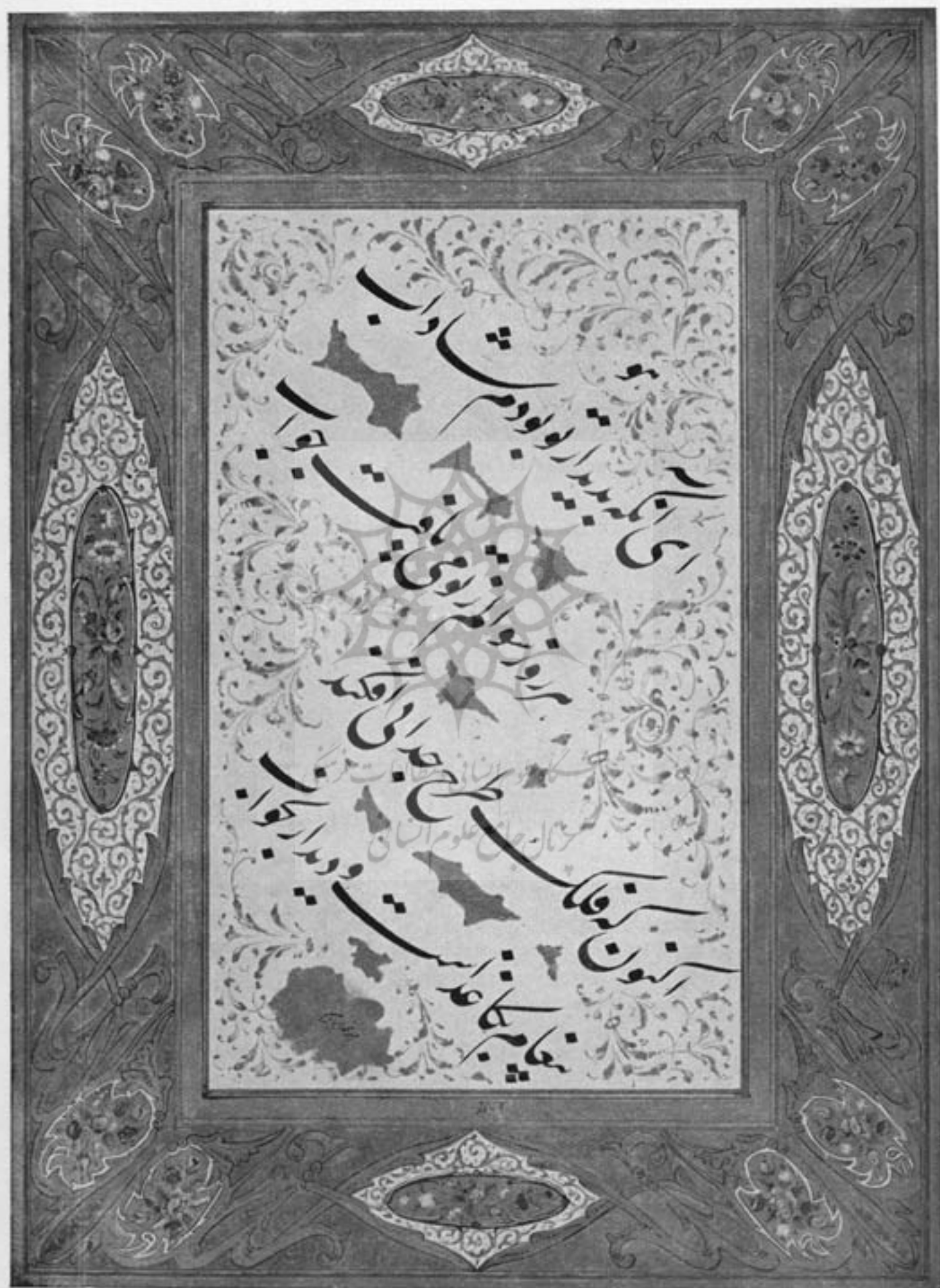
در اخیر سال تعلیمی معلم اعمال شاهگردها را که متعلق به ایالات مختلف است جمع مینماید باین طریق مکتب یک خواگه کوچک علاقه های مختلف را استحصال کرده است. در سال آینده صنف جدید اجراءات صنف سابق را تعقیب نموده باطلاعاتیکه شاهگردهای سال گذشته ذخیره نموده اند، شناسائی پیدا کرده شروع بکار می‌کنند که معلومات زیاده تر و مکمل تر حاصل نمایند. پس آنها در مسائل جدید صاحب ذوق گردیده افکار تازه را کشف می‌کنند باین طریق بالتدریج مواد لازمه و مفید و وسعت پیدا کرده بعد از چند سال مکتب یک تشریح مکمل پر ثروتی راجع به هر علاقه ذخیره میکنند معلم بسیار دقت می‌کند که صنف جدید با اساس کارهای شاهگردان سابق دوام و زبده مساعی خود را مکمل نموده مسائل جدید را بغرض توضیح معلومات سابقه کشف نمایند.

شاگرد صنف اول در اخیر سال مکتبی نه صرف جغرافیا را بقرار پروگرام معینه صنف یاد میگیرد بلکه معلومات خصوصی را جمع به محیط منتخبه خود استحصال می کند و علاوه ازین طریقه عمل انفرادی و استعمال کتب علمی و انسیکلوپیدیا و غیره را خوب یاد گرفته مسائل امر و زمره از نقطه نظر یک سیر بین نمی بیند بلکه خود را بحیث یک جز و فعال و مسئول بهبودی مملکت و تمام ملت خود میداند و بالاخره يك وضعیت پر حرارت و باغیرتی برای تحصیل جغرافیای وطن خود اختیار می کند.

افراد صنف دوم یکی از ممالک اروپائی را موضوع مطالعه مخصوص خود قرار میدهند. متجسین جغرافیا که سالهای گذشته متعلم بودند چند سال بعد سفرا و وزرای مختار مملکت خود در ممالک اروپائی میگردند. طریقه عمل خود را قبلاً در وقت متعلمی دانسته اند اکنون که تمام قوای خود را برای تهیه مواد و ترتیب آنها صرف می نمایند تا که از آنها راپورتهای دلچسپ و جامع بسازند باین نوع اطلاعات مکمل راجع به ممالک اروپائی که نه صرف از آن گذر کرده اند بلکه با ثروت است جمع میگردد، بلکه نظر با اهمیت خود خیلی باقی میماند.

شاگردهای صنف سوم نیز بهمان اصول در مسائل جغرافیائی دیگر حصص دنیا از قبیل مسائل مستعمراتی، اقتصادی، مواسلاتی و غیره بکار انداخته می شوند متعلمین صنف چهارم باز به جغرافیای پولیند مراجعت نموده الحال از نقطه نظر اقتصاد بطرف آن توجه نموده در مسائل تجارتي مواسلاتی، صادراتی و غیره آن معلومات وسیعی اکتساب می نمایند.

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

تعلیم جغرافیا برای اطفال خورد سال :-

اطفال كوچك از حسیات و ضمائر خود متاثر شده نسبت با طفلان كلان سال کمتر خود را اداره نموده از مطلع گردانیدن خود خود داری کرده نمی توانند . دنیا برای آنها جدید و تازه است و در روس جزو این دنیا است . کدام تعلیمیکه مخصوص حسیات و ضمائر آنها نباشد یا تدریس چیزیکه اهمیت مستقل داشته به حسیات آنها را بطنه نداشته باشد جلب توجه اطفال را نمی نماید . پس بک نظر بر امواج حسیاتی که بالای اطفال جریان داشته سبب حرکات آنها میگرداند از این :-
 اولاً حس کنجکاوی آنهاست که سوالات مسلسل می نمایند - اگر همین کنجکاوی آنها بیدار نگه داشته شده سوالات آنها جواب معقول داده شود البته حوائج طبیعی آنها ایفا کرده می شود و این حس کنجکاوی توأم با بیقراری و خواهش تجربه نمودن آنها بوده باین حد میرسد که اطفال دست های خود را استعمال می کنند ، دیگر عثلیکه سبب حرکات دست آنها میگرداند خواهش اظهار نمودن طفل است که این خواهش در اطفال خورد سال بسیاره فوق می باشد ، دیگر حسیاتی که در آنها نهایت قوی است حس علویت آنهاست زیرا اگر چه کوچک اند مگر می خواهند که بزرگ معلوم شوند و تقلید فعالیت کلانها را نمایند آنها ازین باعث تعلیم می خوانند که می بینند پدر ها و مادر های آنها می خوانند .

اطفال خیلی مشتاق میباشند که کدام جاده نونی را پیدا کنند اما تکرار و اعاده رادوست دارند و اشیای مانوس را پذیرائی می کنند - این عمل بک جزو کاری

است که آنها می‌خواهند معلومات خود را بلند ببرند. درد نیای جدید آنهاشی تازه مثل يك مرغزاری است در بین ریگستان - البته آنرا به بسیار سادگی و سهولت قبول می‌نمایند و ضرورت این را ندارد که در آن خصوص فکر کرده شده بایک ترتیب معنیه وضع شود - بعضی از حسیات اطفال از حیات گوشه نشین های اجداد خود سرچشمه میگیرند - جذبه شدید شان بطرف اشیای متحرک و میل آنها بطرف حیوانات مثالهای این نوع حسیات می باشد - اثر قوی برای جلب کدام شی عبارت از اخفای آن یا خلص بودن آنست که به تشریح ضرورت داشته باشد. پس نظر با اساسات فوق خریطه و اتلس ترتیب یافته تعلیم جغرافیا برای اطفال خورد سال قرار آن پیش برده شود.

